

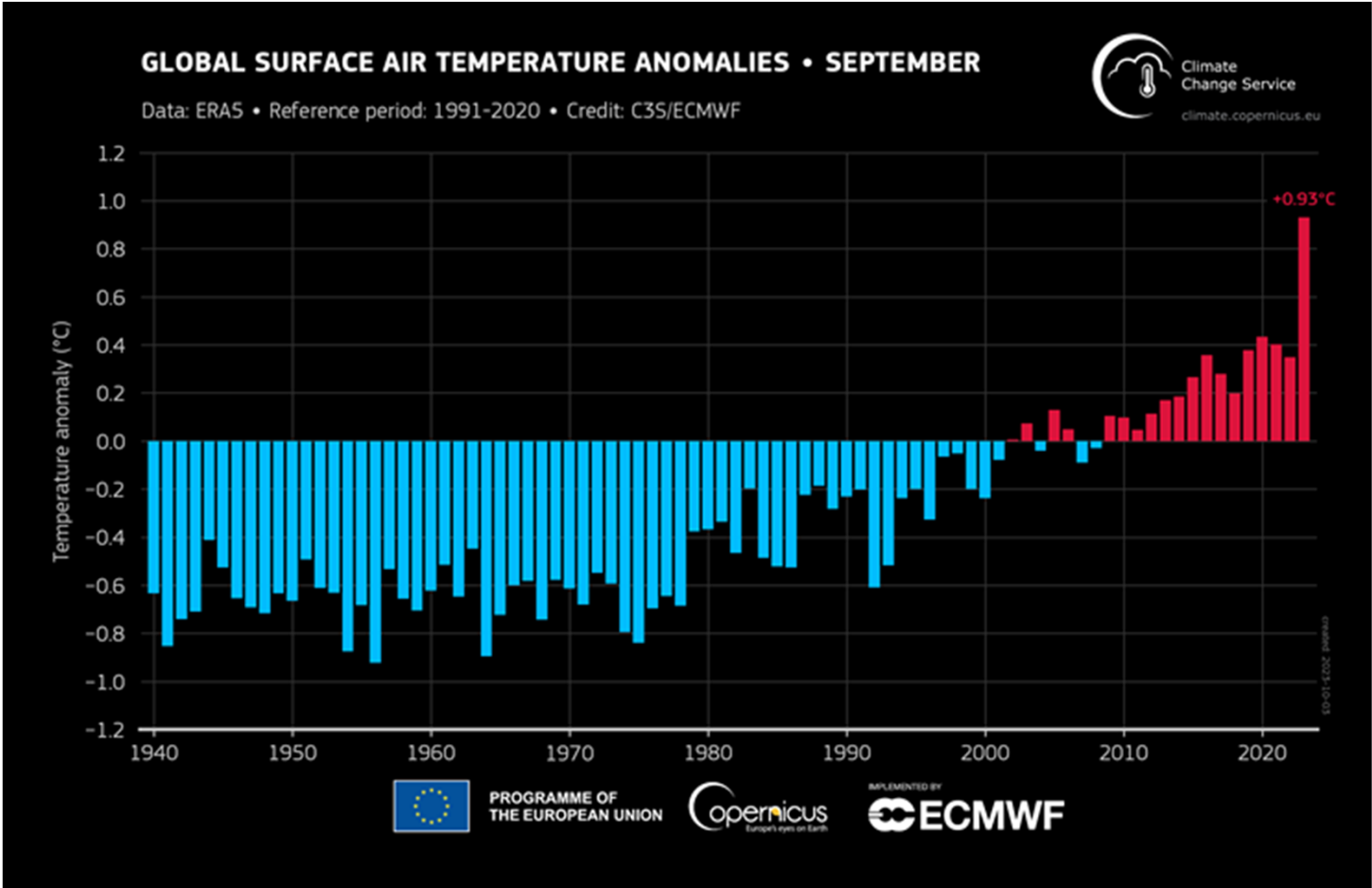
SREDIŠNJE BANKE I KLIMATSKE PROMJENE

DAN OTVORENIH VRATA HNB-A

4. studenoga 2023.

Sandra Švaljek

HRVATSKA NARODNA BANKA • CROATIAN NATIONAL BANK

Građani EU-a smatraju klimatske promjene ozbiljnim problemom

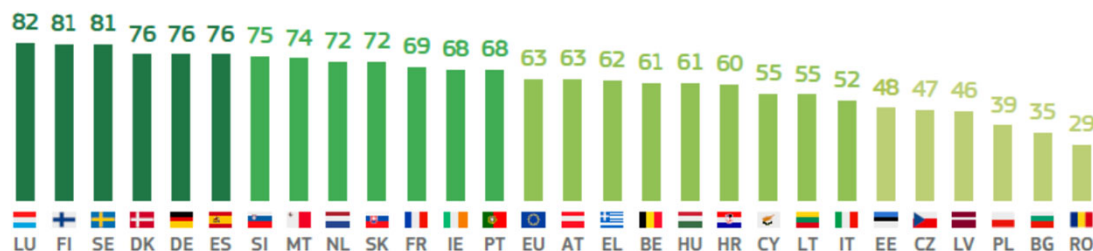
More than 9 in 10 EU citizens consider climate change a serious problem

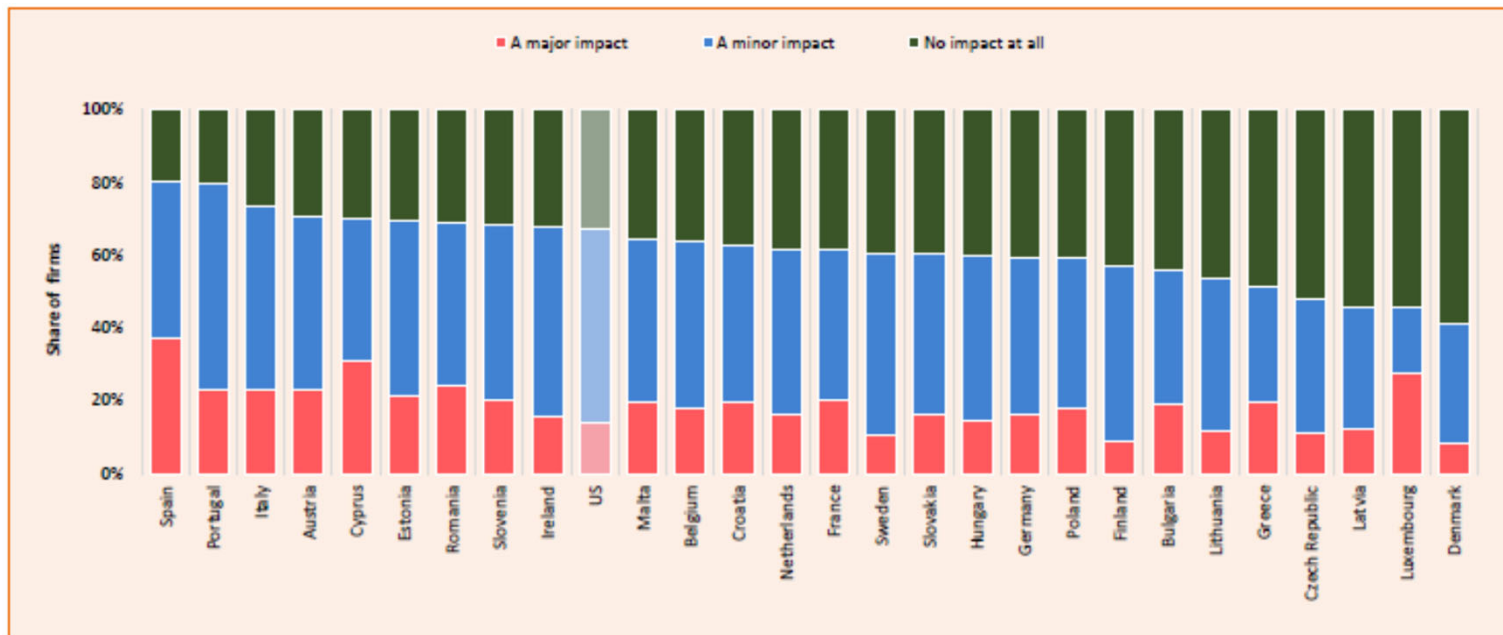
Climate change is considered...
a **very** serious problem (7-10)
by **77%**
a **fairly** serious problem (5-6)
by **16%**
not a serious problem (1-4)
by **7%**

Izvor: European Commission
Special Eurobarometer 538 -
May 2023 Climate Change

More than 6 in 10 EU citizens say they have taken action to fight climate change over the past six months

Klimatski ekstremi već danas utječu na poslovanje...

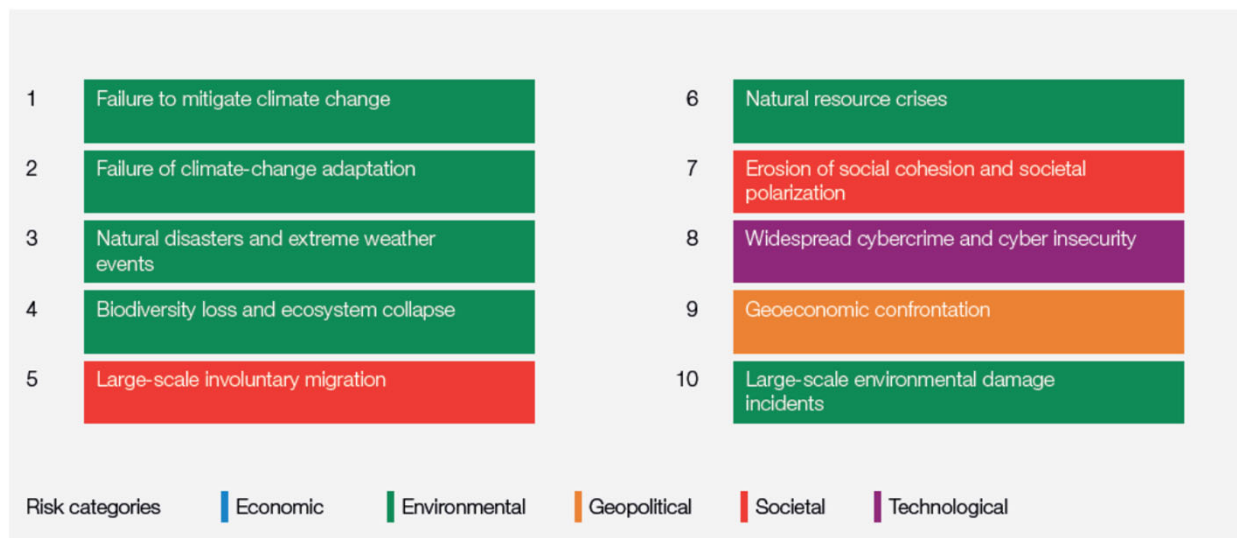
Izvor: EIB Investment Survey 2023

HRVATSKA NARODNA BANKA • CROATIAN NATIONAL BANK

... i smatraju se jednim od najozbiljnijih izvora globalnih gospodarskih rizika u budućnosti

Global risks ranked by severity over the long term (10 years)

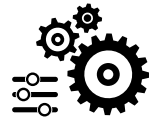
Izvor: World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2022 – 2023.

Pariški klimatski sporazum

- Zadržavanje prosječne globalne temperature na razini koja je manje od **2°C** viša nego u predindustrijskom razdoblju, odnosno po mogućnosti što bliža **1.5°C**, smanjenjem emisija stakleničkih plinova.

Prilagodba klimatskim promjenama

- povećanjem sposobnosti prilagodbe nepovoljnom utjecaju klimatskih promjena, jačanjem otpornosti na klimatske ekstreme

Ublažavanje klimatskih promjena

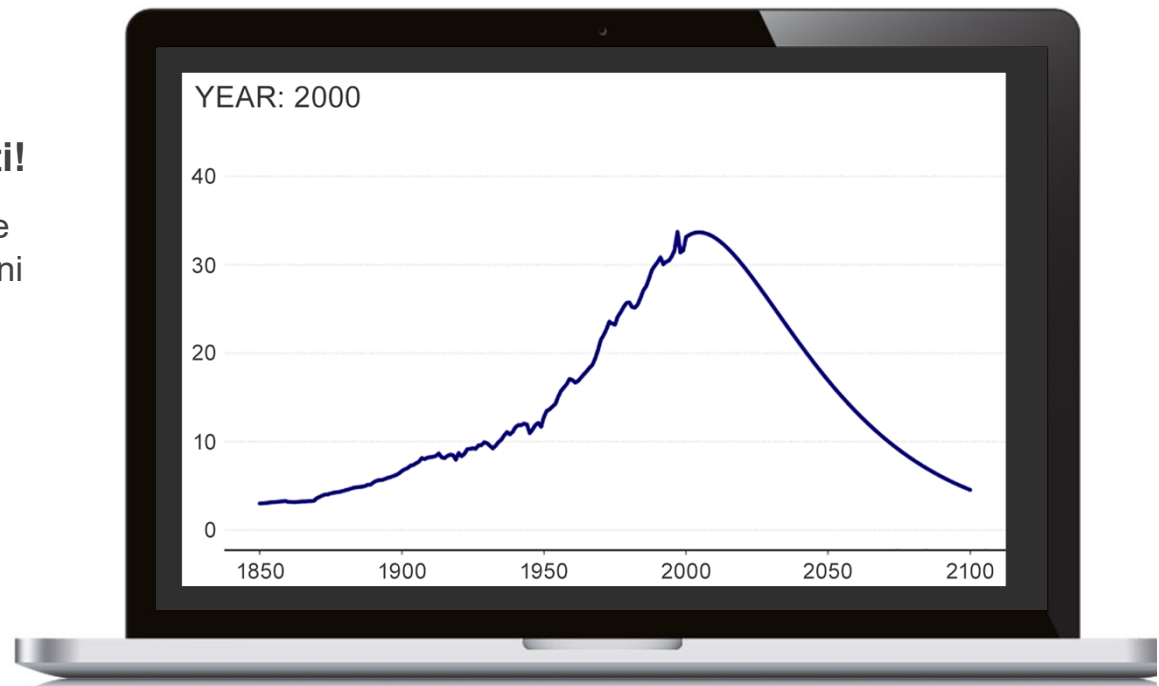
- usmjeravanjem financijskih tokova prema razvoju otpornom na klimu i povezanom s niskim emisijama stakleničkih plinova

Pariški klimatski sporazum

Klimatsku krivulju treba izravnati!

- Emisije ugljikova dioksida u GT nužne za ograničavanje zagrijavanja na razini od **2°C** u odnosu na predindustrijsko razdoblje, uz uvjet da se klimatske aktivnosti počnu poduzimati u određenoj godini.

Izvor: Grist.org; Data Source: R. Andrew / Global Carbon Project. Mitigation trajectories assume a 66-percent chance of averting 2°C of warming.

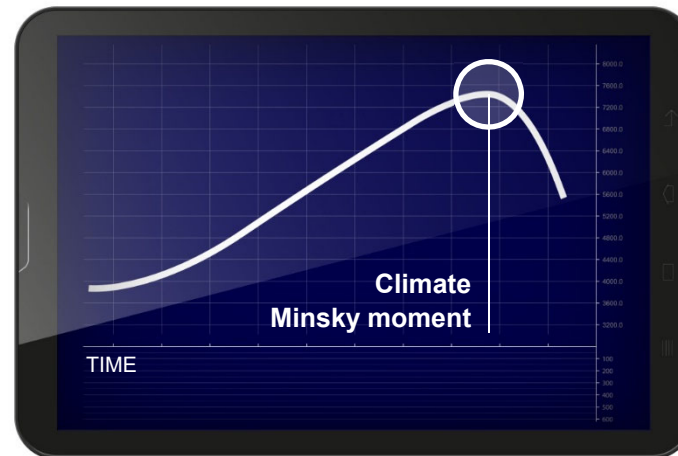
Carney: izbjeći klimatski Minsky moment!

Prenagli zaokret prema niskougličnom gospodarstvu

=

opasnost po financijsku stabilnost:

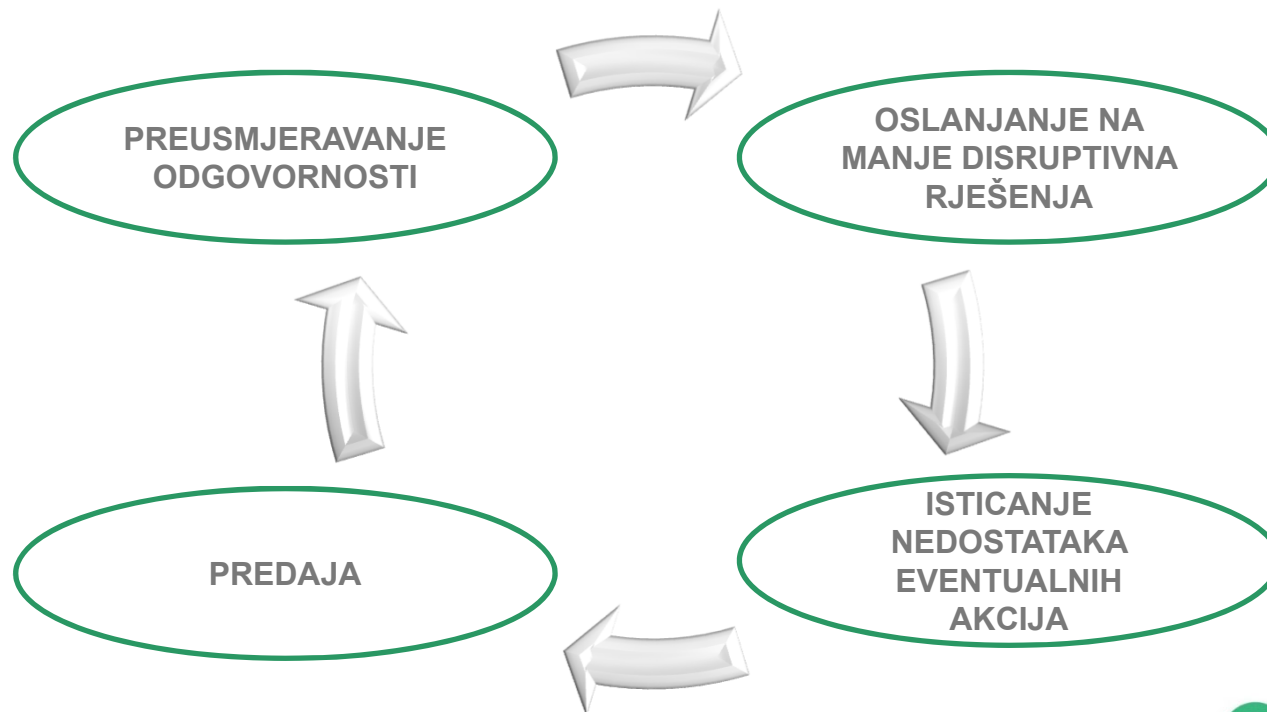
- potencijalna destabilizacija financijskih tržišta, materijalizacija gubitaka koji bi mogli djelovati prociklično, negativna spirala pooštavanja financijskih uvjeta – klimatski Minsky moment*

*Mark Carney (2018) "A Transition in Thinking and Action" Remarks given at International Climate Risk Conference for Supervisors, De Nederlandsche Bank, Amsterdam.

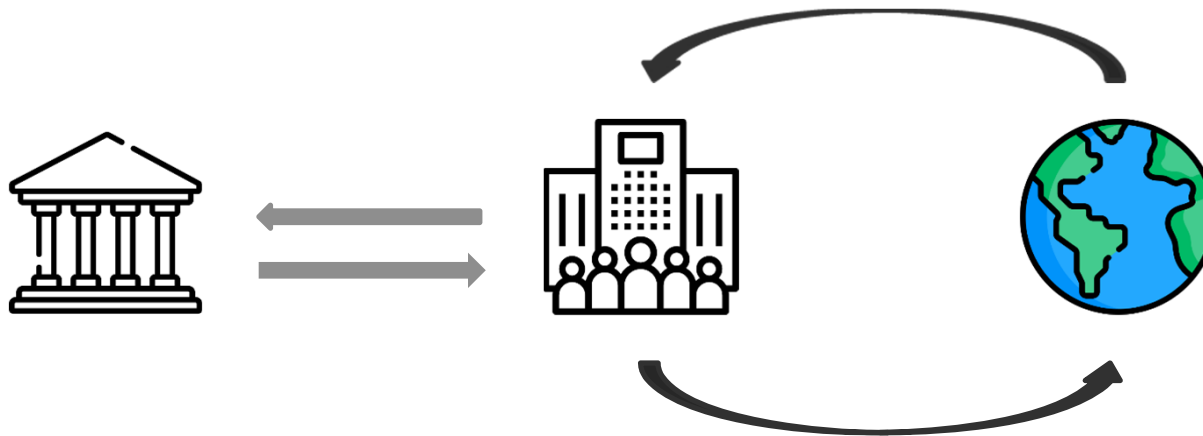

I kod središnjih banaka postoji sklonost odgađanju klimatskih aktivnosti

Stanje klime i okoliša, i financijski sustav međusobno su povezani

- Financijske institucije, putem klijenata kojima su izložene, utječu na klimatske promjene

- Klimatske promjene utječu na otpornost financijskih institucija, putem klijenata kojima su izložene

Klimatski i okolišni faktori rizika

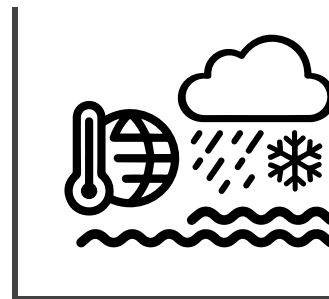
FIZIČKI RIZICI

KLIMATSKI

AKUTNI

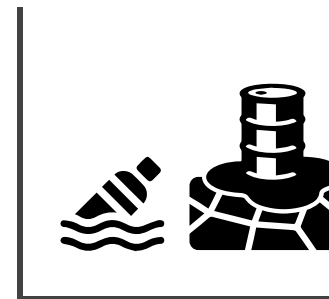

KRONIČNI

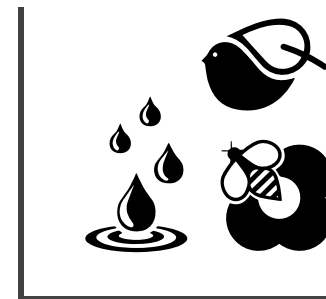

OKOLIŠNI

AKUTNI

KRONIČNI

Izvor: prema NGFS (2019).

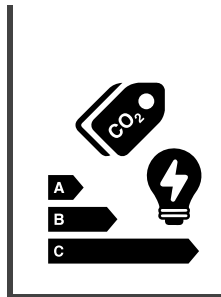

Klimatski i okolišni faktori rizika

TRANZICIJSKI RIZICI

KLIMATSKI

POLITIKE

TEHNOLOGIJA

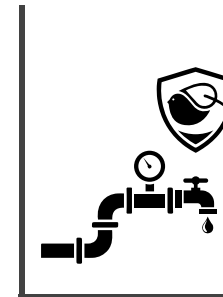

PREFERENCIJA POTROŠAČA

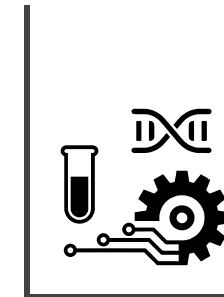

OKOLIŠNI

POLITIKE

TEHNOLOGIJA

PREFERENCIJA POTROŠAČA

Izvor: prema NGFS (2019).

Što danas misle središnji bankari?

Prema istraživanju NGFS-a (Network for Greening the Financial Systems):

- $\frac{3}{4}$ smatra da su na njihova gospodarstva već utječu fizičke manifestacije klimatskih promjena
 - $\frac{1}{2}$ smatra da gospodarstva osjećaju posljedice postupnog porasta temperature
 - preko 35 posto je osjetilo posljedice poplava i suša u zadnjih 5 – 10 godina
 - $\frac{1}{4}$ navodi posljedice porasta razine mora
 - preko 70 posto ih je zabrinuto jer očekuju da će njihova gospodarstva postati još ranjivija na fizičke rizike
- preko 35 posto ispitanih tvrdi da klimatska tranzicija već ima makroekonomske učinke
 - oko $\frac{1}{2}$ ih smatra da će tranzicija prema klimatskoj neutralnosti utjecati na njihova gospodarstva već u razdoblju koje je relevantno za monetarnu politiku (2 – 3 godine)
 - preko $\frac{1}{2}$ ih smatra da će klimatska tranzicija utjecati na makroekonomska kretanja u srednjom i dugom roku (5 – 30 godina), osobito
 - preko utjecaja na investicije (2/5 ispitanika) i inflaciju ($\frac{1}{4}$ ispitanika)

Izvor: NGFS (2023).

HRVATSKA NARODNA BANKA • CROATIAN NATIONAL BANK

Za tranziciju je potrebno troje: središnje banke (ESB) / banke / poduzetnici

Razlozi uključivanja ESB-a u borbu protiv klimatskih promjena

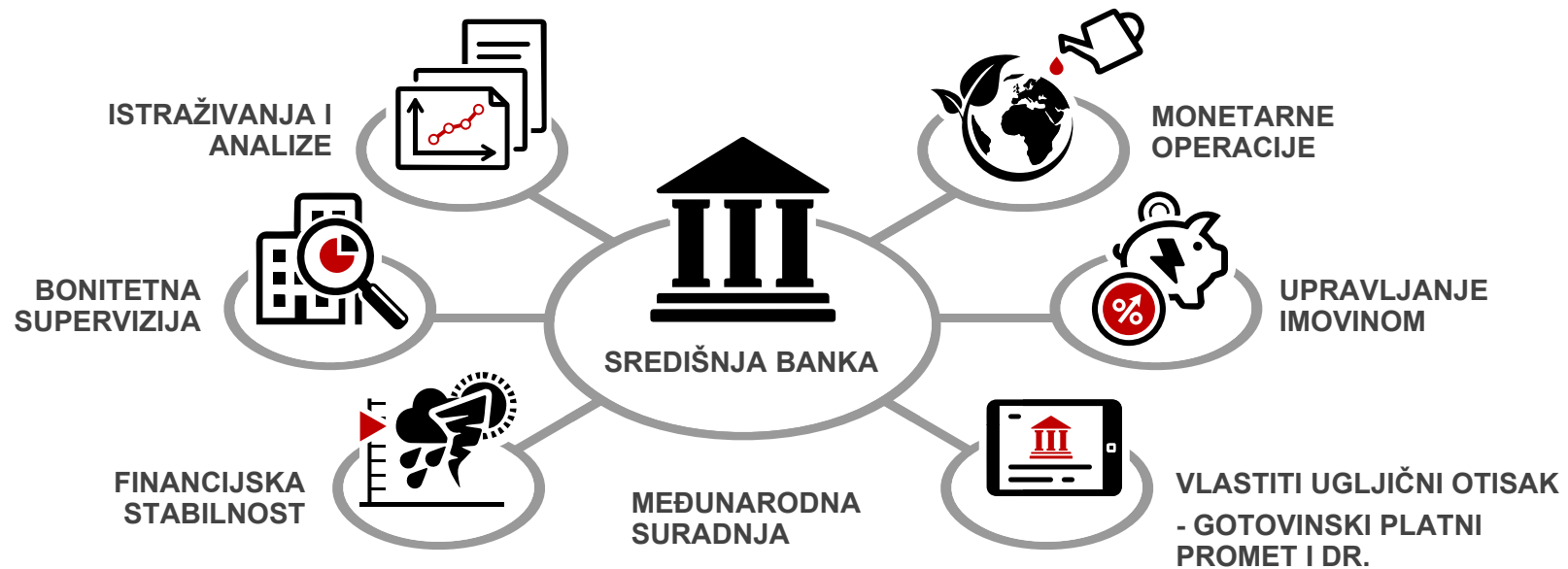
- klimatske promjene i klimatska tranzicija **utječu na osnovni cilj** ESB-a
- s klimatskim promjenama i tranzicijom **povezani su rizici** za stabilnosti bankovnog i financijskog sustava, kao i za imovinu u bilanci Eurosustava
- sukladno Ugovoru o EU, **dužnost je ESB-a podupirati opće ekonomske politike EU-a** ne dovodeći u pitanje stabilnost cijena

Ciljevi klimatskih aktivnosti ESB-a

- **Upravljanje klimatskim rizicima**
- **Podupiranje zelene tranzicije**
- **Poticanje promjena u ponašanju**

Klimatske aktivnosti uključuju se postupno u sve funkcije središnjih banaka

Klimatska deklaracija HNB-a

1

BRIGA O STABILNOSTI FINANCIJSKOG SUSTAVA

- Uključivanje klimatskih i okolišnih rizika u supervizorska očekivanja

2

PODRŠKA USMJERAVANJU FINANCIJSKIH TOKOVA PREMA KLIMATSKI NEUTRALNOM GOSPODARSTVU

- Održavanje redovnog dijaloga s bankama
- Podrška uspostavi radne skupine u sklopu Bečke inicijative zadužene za prilagodbu kreditnih institucija klimatskoj tranziciji i transformaciji gospodarstava u skladu s europskim klimatskim ciljevima

3

SMANJENJE VLASTITOG ŠETNOG UTJECAJA NA KLIMU I OKOLIŠ

- Razvoj i provedba vlastite klimatske strategije
- Izrada akcijskog plana do kraja 2022. s ciljem smanjivanja vlastitog ugljičnog otiska u skladu s ciljevima utvrđenim Pariškim sporazumom

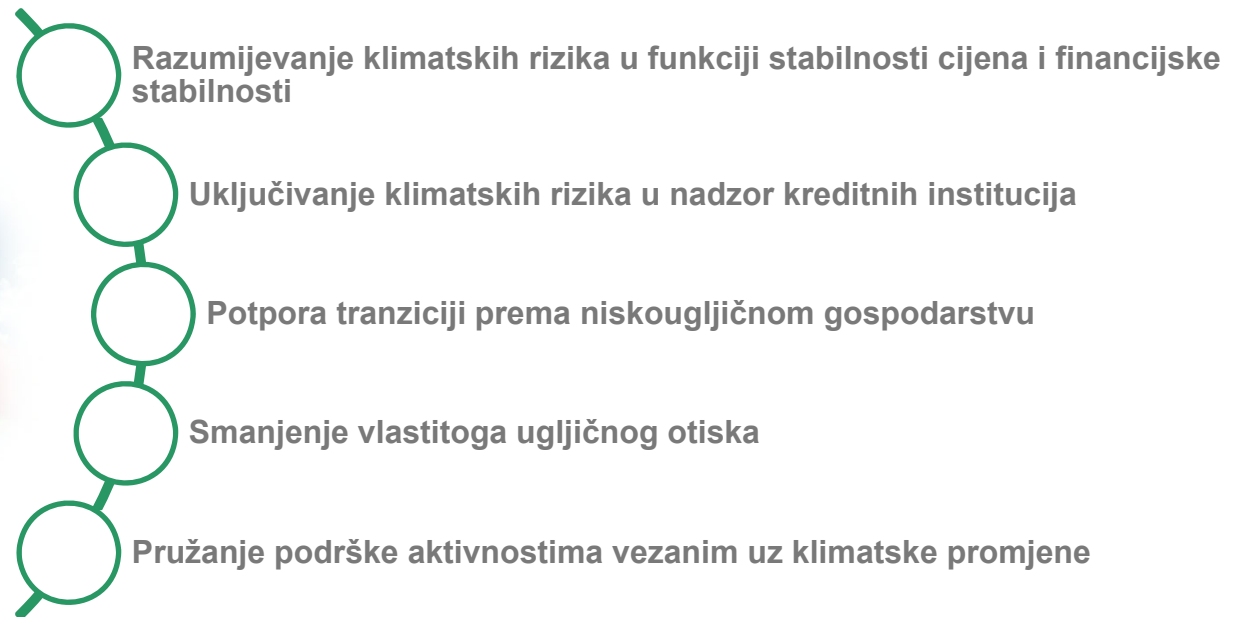
Klimatska strategija

- Klimatske aktivnosti u HNB-u na razini izabranih funkcionalnih cjelina

	Važnost		Dosadašnja aktivnost	Potrebna dodatna aktivnost		Potrebni resursi
	Kratak rok	Dug rok		Kratak rok	Dug rok	
Istraživanja	Light Green	Green	Light Green	Light Red	Red	Light Red
Monetana politika	Light Green	Light Green	Light Green	Light Red	Light Red	Light Red
Financijska stabilnost	Green	Green	Light Green	Light Red	Red	Light Red
Monetarne operacije i upravljanje financijskom imovinom	Light Green	Green	Light Green	Light Red	Red	Light Red
Nadzor banaka	Green	Green	Light Green	Light Red	Light Red	Light Red
Statistika	Light Green	Green	Light Green	Light Red	Red	Light Red
Gotov novac	Light Green	Light Green	Light Green	White	White	White
Platni promet	Light Green	Light Green	Light Green	White	White	White
Komunikacije	Light Green	Light Green	Light Green	White	White	White
Podrška poslovanju	Light Green	Green	Light Green	Light Red	Red	Light Red
Vlastiti ugljični otisak	Light Green	Green	Light Green	Light Red	Light Red	Red

Klimatska strategija

The future will either be green or not at all.

— Bob Brown